

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 9 2022

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	2
Konsumenträtt.....	2
Rätt till full kompensation enligt flygpassagerarförordningen vid inställd flygning, trots ombokning till flyg med tidigare ankomsttid än planerat	2
EU-DOMSTOLEN.....	3
Avgöranden i svenska mål	4
Krav på samhällsintegrering i Sverige för rätt till studiemedel för studier i annan medlemsstat stred inte mot artikel 45 FEUF.....	4
Förslag till avgöranden i svenska mål	6
Skyldighet att ha färdskrivare i fordon över 7,5 ton som helt eller delvis utformats för godstransport, om inte fordonet är ett campingfordon.....	6
Institutionell rätt och allmänna principer	8
Regel i penningtvättsdirektivet om allmänhetens tillgång till uppgifter om faktiskt huvudmannaskap ogiltig	8
Artikel 47 i EU-stadgan hinder mot att förklara ändamålet med talan förfallen utan att ge parterna tillfälle att yttra sig.....	10
Processrätt.....	12
Officialprövningsskyldighet av skäl för förvar av tredjelandsmedborgare	12
Skatterätt.....	14
Värdekuponger till anställda inom ramen för ett belöningsprogram omfattades inte av mervärdesskatteskyldighet.....	14
Konkurrensrätt m.m.....	16
Editionsyrkande i mål om konkurrensrättsligt skadestånd får avse även handlingar som endast kan upprättas efter sammanställning av motparten	16
Inre marknaden och fri rörlighet	18
Avvägning mellan anbudsssekretess och intresset av öppenhet och effektivt domstolsskydd.....	18
Inrikes och rättsligt samarbete	21
Oskuldspresumtionen och rätten till försvar hindrar bulgarisk regel om "företagsbot"	21
Skyldighet att erkänna intyg om äktenskapsskillnad utfärdat av italiensk tjänsteman efter förfarande utom domstol	22
Informationssamhället	24
Arbetsrätt	24
Konsumenträtt.....	24
Migrationsrätt	24

Inte möjligt att avlägsna tredjelandsmedborgare i behov av behandling med medicinsk cannabis till stat där sådan behandling är olaglig	24
Miljörätt	26
Inte möjligt utesluta talerätt för miljöorganisation för vissa kategorier av frågor	26
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	28
NYA MÅL	28
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	29
FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET	29
EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå	29
Ändrade konkurrensregler för vertikala avtal – proposition.....	29
En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023.....	29

INLEDNING

Välkommen till ett nytt Nyhetsbrev, som avser november 2022. I detta nummer redovisas bl.a. det svar på begäran om förhandsavgörande som CSN begärt, angående omfattningen av rätten till studiemedel i utlandet. Vidare behandlas frågor om talerätt för miljöorganisationer, om omfattningen av editionsplikten i mål om konkurrensrättsligt skadestånd och om domstolars officialprövningsskyldighet vid prövningen av frågor om tagande i förvar av tredjelandsmedborgare, bland mycket annat.

Slutligen får hovrätten för Nedre Norrland möjligen en fingervisning om svaret på sin fråga, som rör omfattningen av skyldigheten att ha en besiktad färdskrivare i ett tungt fordon som inretts med ett särskilt utrymme för transport av snöskotrar.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Konsumenträtt

[Rätt till full kompensation enligt flygpassagerarförordningen vid inställd flygning, trots ombokning till flyg med tidigare ankomsttid än planerat](#)

Högsta domstolen har i dom den 24 november 2022 i mål T 7208-21, Flyget till Sotji, förpliktat r Aeroflot Russian Airlines att utge förseningsersättning enligt förordning (EG) nr 261/2004, flygpassagerarförordningen.

ZB och LC hade bokat en flygresor med Aeroflot från Göteborg till Sotji, Ryssland, via Moskva. Flyget skulle avgå från Göteborg den 6 juli 2019 kl. 01.10 och ankomma till Sotji kl. 08.35 samma dag. Flygningen ställdes in och de erbjöds ombokning till en flygning från Köpenhamn till Sotji, via Moskva, vilket de accepterade. Ombokningen innebar att resan blev tidigarelagd på så sätt att de reste från Köpenhamn den 5 juli 2019 kl. 00.10 och ankom till Sotji samma dag kl. 08.35. Resan kom alltså att äga rum ett dygn tidigare än planerat. ZB och LC krävde var och en ersättning av Aeroflot med 400 euro enligt artikel 7.1 b i EU:s flygpassagerarförordning. Tingsrätten kom fram till att en undantagsregel i artikel 7.2 i flygpassagerarförordningen var tillämplig och att ZB och LC därför endast hade rätt till ersättning med 200 euro vardera. Detta

eftersom ombokningen inte hade medfört att ankomsttiden till Sotji hade överstigit tidtabellsenlig ankomsttid med tre timmar. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

Frågan i Högsta domstolen i här refererad del var om den compensation som ett lufttrafikföretag ska betala till en passagerare vid inställd flygning får minskas med 50 procent med stöd av artikel 7.2 i flygpassagerarförordningen om lufttrafikföretaget erbjuder passageraren ombokning som innebär en tidigareläggning av flygningen och som inte medför att passageraren kommer fram senare till den slutliga bestämmelseorten.

Flygpassagerarförordningen innehåller regler om flygpassagerares rättigheter vid bland annat inställd flygning. I korthet gäller följande. Vid en inställd flygning ska passagerarna erbjudas att välja mellan återbetalning och ombokning. Passagerarna ska även erbjudas viss service, såsom måltider och hotell. De har som utgångspunkt också rätt till compensation av det lufttrafikföretag som utför flygningen. I vissa fall har passagerarna inte rätt till compensation. Detta gäller t.ex. om de minst två veckor i förväg underrättats om att flygningen är inställd eller om den inställda flygningen beror på extraordinära omständigheter. Av artikel 7 framgår att compensationen ska betalas med vissa fasta belopp som bestäms på grundval av flygningens längd. För flygningar som inte sker inom EU och där resans längd är mellan 1 500 och 3 500 km är ersättningen 400 euro. I artikel 7.2 anges att det lufttrafikföretag som utför flygningen får minska compensationen med 50 procent om passageraren erbjuds ombokning till den slutliga bestämmelseorten med en alternativ flygning och ankomsttiden för denna inte överstiger den tidtabellsenliga ankomsttiden för den ursprungliga bokningen med viss tid. För flygningar som avses i artikel 7.1 b är tidsgränsen tre timmar.

I EU-domstolens dom *Azurair m.fl., C-146/20 m.fl.*, EU:C:2021:1038. var frågan bland annat om ett lufttrafikföretag har rätt att minska compensationen med 50 procent när passageraren erbjuds ombokning som innebär att ankomsttiden tidigareläggs. EU-domstolen kom fram till att möjligheten att minska compensationen med 50 procent enligt artikel 7.2 inte ska tillämpas när en flygning har ställts in och passageraren erbjudits ombokning till en tidigarelagd flygning, även om ankomsttiden inte överstiger gränserna i artikel 7.2. Av EU-domstolens dom följer att artikel 7.2 inte är tillämplig när en flygning har ställts in och en passagerare har ombokats till en tidigarelagd flygning. Hovrättens dom ska därför ändras och Aeroflot ska betala de yrkade beloppen och ränta.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under november 2022 meddelat [40 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [sju domar](#) från stora avdelningen. [En](#) av de domar som meddelats rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna lämnat [16 förslag](#) till avgöranden. [Ett av dessa förslag](#) rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats angående ett antal av dessa avgöranden och förslag, men ofta även om annat av mer generellt intresse.

För närvarande har EUT-meddelanden lämnats i [tre mål](#) där svensk domstol begärt förhandsavgörande i mål som är anhängiga vid EU-domstolen. Information om dessa

tre återfinns i länken i föregående mening. Länken ger tillgång till EUT-meddelandet om begäran om förhandsavgörande. Där framgår respektive domstols fråga eller frågor. Via målnumret går det, i de fall som begäran finns tillgänglig, vidare att få tillgång till det resonemang som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande. Utöver de tre ovan angivna målen pågår ytterligare ett mål, C-629/22, i vilket inget EUT-meddelande ännu lämnats. Begäran har lämnats av förvaltningsrätten i Göteborg, Migrationsdomstolen, och rör återvändandenedirektivet.

Avgöranden i svenska mål

[Krav på samhällsintegrering i Sverige för rätt till studiemedel för studier i annan medlemsstat stred inte mot artikel 45 FEUF](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 24 november 2022 i mål C-638/20, MCM, prövat en begäran om förhandsavgörande från Överklagandenämnden för studiestöd angående tolkningen av artikel 45 FEUF och av artikel 7.2 i förordning (EU) nr 492/2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen. Begäran har framställts i ett ärende mellan MCM och Centrala studiestödsnämnden (CSN) angående MCM:s rätt till svenskt studiemedel för studier i Spanien.

MCM, som är svensk medborgare, är sedan födseln bosatt i Spanien. I mars 2020 ansökte MCM hos CSN om studiemedel för universitetsstudier i Spanien. I samband med ansökan anförde MCM att hans far, som också är svensk medborgare, sedan november 2011 lever och arbetar i Sverige, men att fadern dessförinnan under cirka 20 års tid varit verksam som migrerande arbetstagare i Spanien. CSN avslog ansökan med hänvisning till att han inte uppfyllde bosättningskravet i 3 kap 23 § i studiestödslagen och att det inte heller fanns förutsättningar att bevilja honom stödet enligt någon av undantagsreglerna i 12 kap. 6–6 b §§ i CSN:s föreskrifter på grundval av vilka sådant stöd hade kunnat beviljas honom. CSN ansåg även att MCM inte kunde härleda någon rätt till studiestöd från det faktum att han var familjemedlem till en migrerande arbetstagare, eftersom hans far numera arbetade i sitt hemland Sverige. MCM uppfyllde inte heller det alternativa kravet på samhällsintegrering och det saknades därför enligt CSN skäl att göra undantag från bosättningskravet.

MCM överklagade detta beslut till Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS), som begärde förhandsavgörande. **Frågan som uppkommer i målet är enligt ÖKS om ett sådant krav på samhällsanknytning som tillämpas i svensk rätt kan uppställas i förhållande till ett inom EU bosatt barn till en migrerande arbetstagare som har återvänt till sitt hemland från den andra medlemsstat (värdlandet) där denne tidigare arbetade. Enligt ÖKS skulle ett sådant krav nämligen kunna komma i konflikt med artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 och kunna avskräcka vissa föräldrar eller blivande föräldrar från att utnyttja sin fria rörlighet som arbetstagare i enlighet med artikel 45 FEUF. ÖKS anser att en inskränkning i den fria rörligheten för arbetstagare borde kunna rättfärdigas med hänvisning till hemlandets fiskala intressen. Den är dock osäker på huruvida EU-domstolens praxis om rättfärdigande av inskränkningar i den fria rörligheten för unionsmedborgare i den mening som avses i artiklarna 20 och 21 FEUF ska tillämpas analogt i förevarande fall.**

EU-domstolen fann att ÖKS ställt sin tolkningsfråga för att få klarhet i huruvida artikel 7 i förordning nr 492/2011 och artikel 45 FEUF ska tolkas på så sätt att de

utgör hinder för en lagstiftning i en medlemsstat (hemlandet) enligt vilken ett barn till en person som har återvänt till hemlandet, där personen är medborgare, från en annan medlemsstat (värdlandet), där personen tidigare arbetade, endast kan beviljas studiestöd för studier i värdlandet under förutsättning att barnet har anknytning till hemlandet, i ett fall där barnet sedan födseln är bosatt i värdlandet och där hemlandet uppställer ett krav på anknytning i förhållande till andra medborgare som inte uppfyller bosättningskravet och som ansöker om studiestöd för studier i en annan medlemsstat. EU-domstolen fann inledningsvis att det aktuella studiestödet utgör en social förmån i den mening som avses i artikel 7.2 i förordning nr 492/2011. En migrerande arbetstagare och dennes familjemedlemmar kan visserligen göra gällande rätten till likabehandling gentemot värdlandets myndigheter, men detta gäller inte om den potentiellt diskriminerande situationen avser den migrerande arbetstagarens hemland. MCM har åberopat rätten till likabehandling gentemot myndigheterna i hemlandet, vilket således **innebär att artikel 7 i förordning nr 492/2011 inte är tillämplig**.

EU-domstolen anförde vidare att **artikel 45 FEUF** innebär ett **förbud** inte bara mot all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet, utan även **mot alla andra åtgärder som kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten för arbetstagare**. Den utgör hinder för varje nationell åtgärd som kan göra det svårare eller mindre attraktivt för EU-medborgare att utöva den grundläggande frihet som garanteras genom denna artikel, och **kan åberopas gentemot den egna medlemsstaten**.

I detta fall lämnade aktuella arbetstagaren, det vill säga MCM:s far, sitt hemland Sverige för att arbeta och bosätta sig med sin familj i en annan medlemsstat (värdlandet). Därefter återvände han till Sverige för att leva och arbeta där. MCM har däremot aldrig varit bosatt i Sverige, utan lever sedan födseln i värdlandet. Enligt den svenska lagstiftningen kan en återvändande migrerande arbetstagares barn endast beviljas svenskt studiestöd för studier i värdlandet under förutsättning att han eller hon har samhällsanknytning till Sverige. Om en sådan arbetstagare önskar utöva sin rätt till fri rörlighet, blir beviljandet av studiestöd för eftergymnasiala studier utomlands inte enbart beroende av arbetstagarens egna val, utan även av hans eller hennes eventuella framtida barns val samt av en rad hypotetiska framtida omständigheter. Dessa omständigheter är i synnerhet att arbetstagaren faktiskt får ett barn i framtiden, att detta barn väljer att stanna kvar i värdlandet även om föräldern återvänder till hemlandet, att barnet inte är samhällsintegrerat i hemlandet och att barnet väljer att bedriva eftergymnasiala studier. En situation som den nyss angivna, som bygger på en rad omständigheter som **är alltför hypotetiska och indirekta**, kan således inte påverka arbetstagarens val att utöva sin rätt till fri rörlighet och kan därmed **inte anses utgöra ett hinder för den fria rörligheten** för arbetstagare. Detta innebär att den aktuella svenska lagstiftningen inte kan anses utgöra ett enligt artikel 45 FEUF förbjudet hinder för den fria rörligheten för arbetstagare.

Tolkningsfrågan besvarades därmed på följande sätt:

Artikel 45 FEUF och artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 ska tolkas på så sätt att dessa bestämmelser inte utgör hinder för en lagstiftning i en medlemsstat (hemlandet) enligt vilken ett barn till en person som har återvänt till hemlandet, där personen är medborgare, från en annan medlemsstat (värdlandet), där personen tidigare arbetade, endast kan beviljas studiestöd för studier i värdlandet under

förutsättning att barnet har anknytning till hemlandet, i ett fall där barnet sedan födseln är bosatt i värdlandet och där hemlandet uppställer ett krav på anknytning i förhållande till andra medborgare som inte uppfyller bosättningskravet och som ansöker om studiestöd för studier i en annan medlemsstat.

Förslag till avgöranden i svenska mål

[Skyldighet att ha färdskrivare i fordon över 7,5 ton som helt eller delvis utformats för godstransport, om inte fordonet är ett campingfordon](#)

Generaladvokaten Nicholas Emiliou har lämnat sitt förslag till avgörande i mål C-666/21, Åklagarmyndigheten, angående en begäran om förhandsavgörande från hovrätten för Nedre Norrland (hNN). Målet rör tolkningen av artikel 2.1 i förordning nr 561/2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet.

Begäran har framställts inom ramen för ett brottmål, där snöskoterentusiasten AI åtalats för att ha åsidosatt skyldigheten att ha en besiktad färdskrivare i sitt fordon. AI körde vid tillfället ett fordon som vägde mer än 17 ton och som hade anpassats för att fungera som temporärt bostadsutrymme för honom och hans familj under deras resor och som innehöll ett lastutrymme med plats för minst två snöskotrar.

AI:s fordon har registrerats i vägtrafikregistret som lastbil med EU-fordonskod N3, (6) vilken innefattar "fordon, konstruerade och byggda primärt för varutransport, med en högsta vikt som överstiger 12 ton". Fordonet har plats för sex passagerare. Fordonet är 3,6 m högt och 14,7 meter långt och har en angiven tjänstevikt om 17,68 ton. Till det yttre liknar det en buss. Fordonets främre (inre) del består av ett bostadsutrymme för AI och hans familj (som de använder när de är på resa), medan den bakre delen är utformad som ett lastutrymme för transport av snöskotrar. När han stoppades av polis upptäcktes att den färdskrivare som var installerad i AI:s fordon inte hade besiktigats inom den tid som föreskrivs i artikel 23.1 i förordning nr 165/2014. Inte heller innehöll fordonet något diagramblad för färdskrivare. AI uppgav att han hade två snöskotrar i den bakre delen av sitt fordon och att han var på väg till en snöskotertävling.

AI dömdes vid Sundsvalls tingsrätt för en hastighetsöverträdelse, men frikändes från åtalet för brott mot 9 kap. 6 § förordningen (2004:865), om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. Enligt den bestämmelsen ska en förare som uppsåtligt eller av oaktsamhet använder en färdskrivare som inte har besiktigats i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 23.1 förordning (EU) nr 165/2014 dömas till penningböter. Både AI och åklagaren överklagade till hNN. Åklagaren menar att AI är skyldig att ha en (vederbörligen besiktigad) färdskrivare installerad i sitt fordon eftersom hans fordon används för "godsbefordran" i den mening som avses i artikel 2.1 a i förordning nr 561/2006. AI invänder mot detta och hävdar att han inte har någon sådan skyldighet eftersom hans fordon inte används för kommersiell godsbefordran utan som husbil för privat bruk. Förhandsavgörande begärdes beträffande följande tolkningsfrågor:

- 1) Ska begreppet vägtransport av gods i artikel 2.1 a i förordning (EG) nr 561/2006 anses omfatta även transporter med fordon med en totalvikt över 3,5 ton vars huvudsakliga användningsområde är att utgöra temporärt bostadsutrymme för privat bruk?

2) Är det i så fall av någon betydelse hur stor lastkapacitet fordonet har eller hur fordonet har registrerats i det nationella vägtrafikregistret?

Generaladvokaten redovisade sin bedömning under två huvudsakliga frågeställningar. Den första var huruvida fordon som transporterar gods för icke-kommersiella ändamål omfattas av förordningen, och den andra huruvida den omständigheten att fordonet, förutom att transportera snöskotrar även används som tillfällig bostad påverkar bedömningen

När det gäller den första frågan anför generaladvokaten att det **inte finns något i artikel 2.1 i förordningen som innebär att de transporter som omfattas av den bestämmelsen måste vara av yrkesmässig eller kommersiell art**. Det är visserligen möjligt att tolka "gods" som föremål som tillverkats i avsikt att säljas kommersiellt, men mot den tolkningen talar att medlemsstaterna enligt artikel 13.1 i förordningen får undanta vissa typer av gods som inte tillverkats för att säljas kommersiellt från förordningens tillämpningsområde, vilket ju skulle vara en onödig bestämmelse med en så snäv tolkning av artikel 2.1. Vidare föreskrivs i artikel 3 h i förordningen att den inte är tillämplig på icke-kommersiell transport av gods med fordon som väger mindre än 7,5 ton, vilket bekräftar att den förstnämnda bestämmelsens tillämpningsområde inte är begränsat till "transport av gods" av kommersiell art. Motsatsvis omfattas nämligen icke-kommersiell transport av gods av förordningen när fordonet väger 7,5 ton eller mera.

När det gäller **verkningarna av att fordonet har en blandad användning** anför generaladvokaten att det varken krävs att fordonet, för att omfattas av förordningens tillämpningsområde, faktiskt vid tillfället används för godstransport, eller att detta är den huvudsakliga normala användningen. Det **räcker att fordonet normalt används för att transportera gods**. Emellertid gäller vid tillämpningen av förordning nr 561/2006 att **campingbilar anses användas för befordran av passagerare snarare än av gods** och därmed anses omfattas av tillämpningsområdet för den rättsakten endast när de uppfyller de kriterier som fastställs i dess artikel 2.1 b (det vill säga, endast i de fall de är konstruerade eller permanent inrättade för transport av mer än nio personer, inbegripet föraren, och avsedda för detta ändamål). Enligt generaladvokaten måste **ett fordon med blandad användning**, som A:s fordon, som innehåller både ett bostadsutrymme och ett lastutrymme, **betraktas som ett fordon som normalt befordrar gods** vid tillämpningen av förordning nr 561/2006 och måste anses omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen, **oavsett om det uppfyller de krav som är nödvändiga för att betecknas som campingbil, om lastutrymmet i ett sådant fordon i) är avskilt** eller på annat sätt går att fysiskt särskilja från bostadsutrymmet (snarare än integrerat i detta utrymme), ii) inte rimligtvis verkar ha utformats som ett lastutrymme **enbart för fordonets passagerares bagage**, och iii) **är en permanent del av fordonet**, i den bemärkelsen att fordonet har konstruerats eller permanent inrättats för att innefatta ett sådant utrymme.

Generaladvokaten föreslog därmed att tolkningsfrågorna skulle besvaras på följande sätt:

1. Artikel 2.1 a i förordning (EG) nr 561/2006 ska tolkas så, att det krävs att ett fordon som används för transporten normalt används för transport av gods. Den kategori i vilken ett fordon är registrerat i det nationella vägtrafikregistret är inte avgörande i det avseendet. Att gods transporteras för icke-kommersiella, snarare än

kommersiella ändamål hindrar inte att transporten omfattas av den bestämmelsen och omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen.

2. Artikel 2.1 a i förordning nr 561/2006 ska tolkas så, att den innebär att ett fordon med blandad användning som innehåller både ett bostadsutrymme för sina passagerare och ett lastutrymme för transport av gods, *i normalfallet*, kommer att anses ha en användning avsedd för godsbefordran och att fordonet därför kommer att omfattas av artikel 2.1 a i förordning nr 561/2006, förutsatt att lastutrymmet i) är separat eller på annat sätt fysiskt särskiljbart från bostadsutrymmet (i stället för integrerat i det), ii) inte rimligen förefaller vara utformat för att tillhandahålla förvaring enbart för fordonets passagerares bagage och iii) utgör en permanent del av fordonet, i den betydelsen att fordonet är konstruerat eller permanent inrättat för att innefatta det lastutrymmet.

Institutionell rätt och allmänna principer

[Regel i penningtvättsdirektivet om allmänhetens tillgång till uppgifter om faktiskt huvudmannaskap ogiltig](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 22 november 2022 i målen C-37/20 och C-601/20, Luxembourg Business Registers (LBR), prövat en begäran om förhandsavgörande från Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Distriktsdomstolen i Luxemburg, Luxemburg) angående **giltigheten** av artikel 1 led 15 c i direktiv (EU) 2018/843 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism m.m., i den mån som denna bestämmelse har ändrat artikel 30.5 första stycket c i direktiv (EU) 2015/849 samt tolkningen av dels artikel 30.9 i direktiv 2015/849, i här aktuell lydelse, dels artikel 5.1 a–c och f, artikel 25.2 och artiklarna 44–50 i förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter m.m. (allmän dataskyddsförordning). Målen rör LBR:s vägran att hindra allmänheten från att få tillgång till information om dels WM:s ställning som verklig huvudman för ett civilrättsligt fastighetsbolag, dels Sovims verkliga huvudman.

I enlighet med direktivet om bekämpning av penningtvätt har en luxemburgsk lag inrättat ett register över verkliga huvudmän och föreskriver att en rad uppgifter om registrerade enheters verkliga huvudmän ska registreras och bevaras i registret. En del av denna information är tillgänglig för allmänheten, bland annat via internet. Denna lag ger också en verklig huvudman möjlighet att begära att LBR, som förvaltar registret, begränsar tillgången till sådan information i vissa fall.

Sökandena i målen vid den hänskjutande domstolen hade utan framgång begärt att LBR skulle begränsa allmänhetens tillgång till information om dem. De väckte talan och förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att en av de frågor som ställts avsåg att ge klarhet i **huruvida artikel 1 led 15 c i direktiv 2018/843 är giltig** mot bakgrund av **artiklarna 7 och 8 i stadgan**, i den mån denna bestämmelse innebär en ändring av artikel 30.5 första stycket c i direktiv 2015/849, i vilken det i dess ändrade lydelse föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att information om de faktiska huvudmännen i bolag och andra juridiska enheter som bildats inom deras territorium i alla fall är tillgänglig för allmänheten. Den framhöll inledningsvis att enligt artikel 30.1 och 30.3 i direktiv

2015/849 i ändrad lydelse ska medlemsstaterna se till att de bolag och andra juridiska enheter som är registrerade på deras territorium är skyldiga att inhämta och förfoga över adekvata, korrekta och aktuella uppgifter om sitt verkliga huvudmannaskap samt se till att dessa uppgifter återfinns i ett centralt register i varje medlemsstat. Medlemsstaterna ska se till att uppgifterna om verkligt huvudmannaskap i samtliga fall är tillgängliga för "allmänheten". Dessa uppgifter utgörs av den verkliga huvudmannens namn, födelsemånad och födelseår, bosättningsland och medborgarskap, samt arten och omfattning av det förmånsintresse som innehas av den verkliga huvudmannen. Vidare föreskrivs att medlemsstaterna får ge tillgång till ytterligare information som gör det möjligt att identifiera den verkliga huvudmannen. Denna ytterligare information ska inkludera åtminstone födelsedatum eller kontaktuppgifter, i enlighet med regler för skydd av personuppgifter.

EU-domstolen framhöll att eftersom de uppgifter som avses i artikel 30.5 innehåller information om identifierade fysiska personer, nämligen de verkliga huvudmännen i bolag och andra juridiska personer som bildats inom medlemsstaternas territorier, påverkar allmänhetens tillgång till dessa uppgifter den grundläggande rätten till respekt för privatlivet, som garanteras i artikel 7 i stadgan, utan att det i detta sammanhang är relevant att de aktuella uppgifterna kan ha samband med yrkesverksamhet. Att göra sådana uppgifter tillgängliga för allmänheten utgör dessutom en behandling av personuppgifter som omfattas av artikel 8 i stadgan. Tillhandahållande av personuppgifter till tredje man utgör ett ingrepp i de grundläggande rättigheter som är stadfästa i artiklarna 7 och 8 i stadgan, oavsett hur de utlämnade uppgifterna senare används. Det har i detta hänseende föga betydelse huruvida de uppgifter som avser privatlivet är av känslig art eller huruvida de berörda har fått utstå eventuella olägenheter på grund av ingreppet. Ett sådant tillgängliggörande för allmänheten av denna information innebär att informationen är **tillgänglig för ett potentiellt obegränsat antal personer**, vilket innebär att en sådan behandling av personuppgifter även kan göra det möjligt för personer, som av skäl som inte har något att göra med det mål som eftersträvas med denna åtgärd försöker få information om bland annat den verkliga huvudmannens materiella och finansiella situation, att fritt få tillgång till nämnda information. **De potentiella följderna** för de berörda personerna av ett eventuellt missbruk av deras personuppgifter **förvärras av att dessa uppgifter**, när de väl har gjorts tillgängliga för allmänheten, inte bara **kan** konsulteras fritt utan även **lagras och spridas** och att det vid en sådan successiv behandling blir ännu **svårare, eller till och med omöjligt**, för de berörda personerna att på ett effektivt sätt **försvara sig mot missbruk**. Inskränkningen av de rättigheter som föreskrivs i artiklarna 7 och 8 i stadgan ska således anses vara allvarligt.

EU-domstolen fann att denna inskränkning beslutats med iakttagande av legalitetsprincipen och att den **inte påverkat det väsentliga innehållet** i de grundläggande rättigheter som fastställs i artiklarna 7 och 8 i stadgan. Bestämmelsen **avser att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism** genom att med hjälp av en ökad öppenhet skapa en miljö som är mindre ägnad att användas för dessa ändamål, vilket är ett **mål av allmänt intresse** som **kan motivera ingrepp, även allvarliga** sådana, i de grundläggande rättigheter som är stadfästa i artiklarna 7 och 8 i stadgan. EU-domstolen konstaterade emellertid att det

ingrepp som denna åtgärd innebär **varken är begränsat till vad som är absolut nödvändigt eller proportionerligt** i förhållande till det eftersträvade målet. Bortsett från att bestämmelserna i fråga tillåter att uppgifter som inte är tillräckligt definierade eller identifierbara görs tillgängliga för allmänheten, utgör den ordning som införs genom direktivet om bekämpning av penningtvätt en **betydligt allvarligare** kränkning av de grundläggande rättigheter som garanteras i artiklarna 7 och 8 i stadgan än den tidigare ordningen (som förutom tillgång för de behöriga myndigheterna och vissa enheter även gav tillgång för alla personer eller organisationer som kunde visa att de hade ett berättigat intresse), **samtidigt som detta allvarligare ingrepp inte uppvägs av de fördelar** som den nya ordningen skulle kunna medföra i förhållande till den tidigare när det gäller bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. **I synnerhet kan inte de eventuella svårigheter att exakt definiera** de situationer och de förhållanden där ett sådant berättigat intresse föreligger **motivera att unionslagstiftaren föreskriver att allmänheten ska få tillgång till informationen** i fråga.

Frågan besvarades således på följande sätt:

Artikel 1 led 15 c i direktiv 2018/843 är **ogiltig** i den del den har ändrat artikel 30.5 första stycket c i direktiv 2015/849 på så sätt att det i denna artikel föreskrivs, i dess sålunda ändrade lydelse, att medlemsstaterna ska se till att uppgifterna om verkligt huvudmannaskap i bolag och andra juridiska enheter som bildats inom deras territorium i samtliga fall är tillgängliga för allmänheten.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

[Artikel 47 i EU-stadgan hinder mot att förklara ändamålet med talan förfallen utan att ge parterna tillfälle att yttra sig](#)

EU-domstolen, femte avdelningen, har i dom den 24 november 2022 i mål C-289/21, Varhoven administrativen sad, prövat en begäran om förhandsavgörande från Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien) angående tolkningen av artikel 47 i Europeiska unionens stadga. Begäran har framställts i ett mål mellan IG och Varhoven administrativen sad (Högsta förvaltningsdomstolen, Bulgarien) angående ersättning för den skada som IG påstår sig ha lidit till följd av ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen, i vilket det fastställdes att den talan som IG väckt mot en nationell bestämmelse inte längre har något föremål till följd av ändringen av den omtvistade bestämmelsen.

IG väckte talan vid den Högsta förvaltningsdomstolen mot punkt 6.1.1 i bilagan till förordningen om fjärrvärme (den omtvistade bestämmelsen). Den domstolen, i sammansättning på tre domare, biföll talan och ogiltigförklarade den omtvistade bestämmelsen. Energiministern överklagade domen till samma domstol. Under målets handläggning ändrades den omtvistade bestämmelsen. Den Högsta förvaltningsdomstolen i sammansättning på fem domare upphävde i beslut det tidigare beslutet och förklarade att tvisten hade förlorat sitt föremål. Enligt den domstolen är möjligheten att väcka talan mot genomförandeakter enligt bulgarisk rätt inte underkastad någon frist, men gäller endast rättsakter som är i kraft och inte rättsakter som upphävts eller ändrats.

IG väckte då talan vid den hänskjutande domstolen med yrkande om skadestånd, och gjorde gällande att Högsta förvaltningsdomstolen genom sitt avgörande slog fast att den aktuella nationella bestämmelsen var i kraft och skulle ha verkan för perioden

från det att talan väcktes till dess att denna bestämmelse upphävdes. IG har gjort gällande att IG därigenom har berövats sin rätt till ett effektivt domstolsskydd, som garanteras i artikel 47 i stadgan, samt rätten till tillämpning av effektivitetsprincipen och likvärdighetsprincipen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att de två första frågorna avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 47 i stadgan samt principerna om likvärdighet och effektivitet ska tolkas så, att de utgör hinder för en processuell regel i en medlemsstat, enligt vilken, när en nationell bestämmelse som angripits genom en talan om ogiltigförklaring på grund av att den strider mot unionsrätten upphävs och därmed upphör att ha verkan för framtiden, tvisten anses ha förlorat sitt föremål och det inte längre finns skäl att döma i saken. Den påminde inledningsvis om medlemsstaternas processuella autonomi, dvs. att det, i avsaknad av unionsrättsliga bestämmelser på området, **ankommer på varje medlemsstats interna rättsordning att fastställa de processuella regler** som gäller för talan som **syftar till att säkerställa skyddet av enskildas rättigheter** enligt principen om processuell autonomi, dock under förutsättning att de inte är mindre förmånliga än dem som avser liknande situationer som regleras av nationell rätt (**likvärdighetsprincipen**) och inte medför att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (**effektivitetsprincipen**). Domstolen har särskilt slagit fast att **unionsrättens fulla verkan och det effektiva skyddet av de rättigheter som enskilda har** på grund av denna princip i förekommande fall **kan säkerställas genom principen om statens ansvar** för skada som har vållats enskilda genom sådana överträdelser av unionsrätten som kan tillskrivas staten, eftersom denna princip ingår i det system i fördragen som unionen grundar sig på.

Den aktuella situationen rör en situation där en medlemsstat har valt att i sin interna rättsordning föreskriva ett självständigt rättsmedel som gör det möjligt att yrka ogiltigförklaring av en nationell bestämmelse, bland annat på grund av att den inte är förenlig med unionsrätten, samtidigt som det föreskrivs att talan om ogiltigförklaring, för det fall denna bestämmelse upphävs, ska anses ha förlorat sitt föremål, vilket innebär att det inte längre finns anledning att döma i saken. Det ska prövas om en sådan lagstiftning är förenlig med likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen. När det gäller frågan huruvida en nationell processuell regel som den som är aktuell i det nationella målet är förenlig med effektivitetsprincipen, konstaterar domstolen att **upphävandet av en nationell bestämmelse inte har samma rättsliga verkan som en ogiltigförklaring av bestämmelsen**. Medan **upphävandet av en sådan bestämmelse endast har verkningar för framtiden** (ex nunc), vilket innebär att det inte påverkar den upphävda bestämmelsens rättsverkningar på befintliga situationer, **medför ogiltigförklaringen av en nationell bestämmelse retroaktiv verkan** (ex tunc) i princip från och med den dag då den antogs, vilket innebär att verkningarna av denna bestämmelse på befintliga situationer upphör att gälla från och med detta datum. Det är tänkbart att en sökande, genom att yrka ogiltigförklaring av en nationell bestämmelse, även söker uppnå ogiltigförklaring av sådana rättsverkningar som följer av tillämpningen av denna bestämmelse och som kan skada sökanden. I ett sådant fall skulle ett upphävande av nämnda bestämmelse inte i sig medföra att dessa tidigare verkningar försvann, och en tillämpning i en sådan situation av en nationell processuell bestämmelse, enligt vilken tvisten avslutas på grund av att den inte längre har något föremål, kan medföra att sökanden fräntas rätten till ett effektivt

domstolsskydd. Den enskilde har att, bland de olika rättsmedel som eventuellt föreskrivs i nationell rätt, välja det rättsmedel som de anser vara bäst lämpat för deras mål och som de kommer att använda sina resurser till. Det kan således inte uteslutas att en enskild som anser sig ha lidit skada av verkningarna av tillämpningen av en nationell bestämmelse som påstås strida mot ett direktiv, i syfte att undanröja dessa verkningar, **väljer att väcka talan om ogiltigförklaring** av denna bestämmelse, när ett sådant rättsmedel föreskrivs i nationell rätt, **i stället för att väcka skadeståndstalan** mot den berörda medlemsstaten. **En ogiltigförklaring** av den nationella bestämmelse som strider mot direktivet i fråga kommer nämligen även att medföra att de **rättsverkningar som denna bestämmelse har gett upphov till retroaktivt undanröjs**, vilket den enskilde kanske föredrar framför det eventuella skadestånd som den berörda medlemsstaten ska utge som ersättning för den skada som den enskilde har lidit till följd av dessa rättsverkningar. **Möjligheten för sökanden att väcka en ny skadeståndstalan** mot den berörda medlemsstaten i syfte att erhålla ersättning för den skada som sökanden påstår sig ha lidit till följd av verkningarna av tillämpningen av den omtvistade bestämmelsen och i detta syfte att det i förbigående fastställs att denna bestämmelse är oförenlig med unionsrätten, **räcker inte för att säkerställa samma sökandes rätt till ett effektivt domstolsskydd**, eftersom det inte kan uteslutas att sökanden kan **drabbas av processuella nackdelar**, särskilt i fråga om kostnader, tidsåtgång och bestämmelser om ombud, som **gör det orimligt svårt att utöva de rättigheter** som följer av unionsrätten. Av detta följer att även om den unionsrättsliga principen om ett effektivt domstolsskydd inte i samtliga fall kan utgöra hinder för att en talan om ogiltigförklaring av en nationell bestämmelse som påstås strida mot unionsrätten anses ha förlorat sitt föremål för det fall den omtvistade bestämmelsen upphävs, utgör den däremot hinder för att förfarandet avslutas på grund av ett sådant skäl **utan att parterna först har kunnat göra gällande sitt eventuella intresse av att förfarandet genomförs** och således utan att detta intresse beaktas i beslutet. Frågorna besvarades därmed på följande sätt: Effektivitetsprincipen, såsom den kommer till uttryck i artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den utgör hinder för en processuell regel i en medlemsstat enligt vilken, när en nationell bestämmelse som angripits genom en talan om ogiltigförklaring med åberopande av att den strider mot unionsrätten upphävs och därmed upphör att ha verkan för framtiden, tvisten anses ha förlorat sitt föremål innebärande att det inte längre finns skäl att döma i saken, utan att parterna först har kunnat göra gällande sitt eventuella intresse av att förfarandet genomförs och således utan att detta intresse har beaktats.

Processrätt

[Officialprövningsskyldighet av skäl för förvar av tredjelandsmedborgare](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 8 november 2022 i målen C-704/20 och C-39/21, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Prövning av förvar ex officio), prövat två begäran om förhandsavgörande från Raad van State (Högsta förvaltningsdomstolen, Nederländerna) och Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch (Domstolen i Haag, sammanträdesplats 's-Hertogenbosch, Nederländerna) angående tolkningen av artikel 15 i direktiv 2008/115/EG om

gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, artiklarna 9 och 21 i direktiv 2013/33/EU om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd och artiklarna 6 och 28 i förordning (EU) nr 604/2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat, jämförda med artiklarna 6, 24 och 47 i Europeiska unionens stadga. Målen rör frågan huruvida de förvarsåtgärder som vidtagits beträffande i målen aktuella personer är lagliga.

EU-domstolen fann att de hänskjutande domstolarnas tolkningsfrågor avsåg, i den del som prövades, huruvida artikel 15.2 och 15.3 i direktiv 2008/115, artikel 9.3 och 9.5 i direktiv 2013/33 och artikel 28.4 i förordning nr 604/2013, jämförda med artiklarna 6 och 47 i stadgan, ska tolkas så, att en rättslig myndighet, som ska pröva huruvida villkoren i unionsrätten för att ett beslut om förvar av en tredjelandsmedborgare ska vara lagligt har iakttagits, ex officio ska pröva huruvida ett laglighetsvillkor som inte har åberopats av den berörda personen har uppfyllts. Den framhöll inledningsvis att **varje förvar** av en tredjelandsmedborgare – oavsett om det sker inom ramen för ett förfarande för återvändande till följd av en olaglig vistelse, inom ramen för handläggningen av en ansökan om internationellt skydd eller inom ramen för en överföring av en sökande av sådant skydd till den medlemsstat som är ansvarig för prövningen av hans eller hennes ansökan – **utgör ett allvarligt ingrepp i denna medborgares rätt till frihet** enligt artikel 6 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Därför är de behöriga nationella myndigheternas behörighet att ta tredjelandsmedborgare i förvar strikt reglerad. Ett beslut om förvarstagande eller kvarhållande i förvar kan således endast fattas med **iakttagande av allmänna och abstrakta regler** som fastställer villkoren och formerna för förvaret. Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 47 i stadgan **säkerställa ett effektivt domstolsskydd** av de rättigheter för enskilda som följer av unionsrätten. Enligt artikel 15.2 tredje stycket i direktiv 2008/115 och i artikel 9.3 i direktiv 2013/33 ska varje medlemsstat föreskriva att det, när beslutet om förvarstagande har fattats av en förvaltningsmyndighet, ska utföras en snabb rättslig prövning av försvarsbeslutets laglighet ex officio eller på begäran av den berörda personen. Eftersom unionslagstiftaren utan undantag kräver att en kontroll av att villkoren för förvarets laglighet är uppfyllda ska ske "med lämpliga tidsintervall", är den behöriga myndigheten **skyldig att göra denna prövning ex officio**, även om den berörda personen inte har begärt det. **Unionslagstiftaren** har inte begränsat sig till att fastställa gemensamma materiella normer, utan har även **infört gemensamma processuella regler** som **syftar till att säkerställa** att det i varje medlemsstat finns ett system som gör det möjligt för den behöriga rättsliga myndigheten att, i förekommande fall efter en prövning **ex officio**, **frige** den berörda personen så snart det framgår att förvaret av honom eller henne inte är, eller inte längre är, lagligt. Den behöriga rättsliga myndigheten **måste beakta samtliga omständigheter** som den fått kännedom om, och på grundval av dessa omständigheter fastställa huruvida ett laglighetsvillkor som följer av unionsrätten har åsidosatts, även om den berörda personen inte har påstått att ett sådant åsidosättande har ägt rum. Denna skyldighet påverkar inte skyldigheten att ge var och en av parterna tillfälle att yttra sig över detta villkor i enlighet med den kontradiktoriska principen.

Respektive begäran om förhandsavgörande besvarades därmed på följande sätt: Artikel 15.2 och 15.3 i direktiv 2008/115, artikel 9.3 och 9.5 i direktiv 2013/33 och artikel 28.4 i förordning nr 604/2013, jämförda med artiklarna 6 och 47 i stadgan, ska tolkas så, att en rättslig myndighet, som ska pröva huruvida villkoren i unionsrätten för att ett beslut om förvar av en tredjelandsmedborgare ska vara lagligt har iakttagits, i samband med denna prövning, mot bakgrund av de omständigheter i målet som denna rättsliga myndighet har kännedom om, såsom de kompletterats och förtydligats under det kontradiktoriska förfarandet inför den, ex officio ska pröva huruvida ett laglighetsvillkor som inte åberopats av den berörda personen har uppfyllts.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Skatterätt

Värdekuponger till anställda inom ramen för ett belöningsprogram omfattades inte av mervärdesskattskyldighet

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 17 november 2022 i mål C-607/20, GE Aircraft Engine Services (GEAES) prövat en begäran om förhandsavgörande från First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Förstainstansdomstolen (skatteavdelningen), Förenade kungariket) angående tolkningen av artikel 26.1 b i direktiv 2006/112/EG (mervärdesskattedirektivet). Målet gäller en efterbeskattning som gjorts för perioden från december 2013 till oktober 2017 avseende utgående mervärdesskatt som inte redovisats på värdet av värdekuponger som GEAES gett sina anställda inom ramen för ett bonus- och belöningsprogram som företaget inrättat.

GEAES är ett bolag bildat enligt brittisk rätt som ingår i den internationella koncernen General Electric (nedan kallad GE-koncernen). Bolaget är verksamt i Förenade kungariket inom sektorn för tillverkning av jetmotorer till flygplan. GE-koncernen har infört ett program kallat "Above & Beyond" (härtöver och därefter), vars syfte var att belöna och premiera de mest förtjänstfulla och bäst presterande anställda. Inom ramen för detta program kunde alla anställda nominera en kollega som han eller hon ansåg förtjänade en belöning för utfört arbete, i enlighet med kraven i programmet och det graderingssystem som programmet föreskriver. Enligt det sålunda inrättade belöningsprogrammet kunde en anställd som hade utsetts till ett pris i den högsta nivån visserligen, på vissa villkor, få priset utbetalt kontant medan en anställd som utsetts till ett pris som rangordnats på en mellannivå erhöll värdekuponger (nedan kallade de aktuella värdekupongerna). Om priset bestod av värdekuponger, fick den anställda gå in på en webbsida som innehöll en förteckning över vederbörligen angivna detaljhandlare (nedan kallade de angivna detaljhandlarna) för att välja en av dessa för att lösa in sin värdekupong. Webbsidan i fråga drevs av ett bolag som åtog sig att köpa de aktuella kupongerna direkt från nämnda detaljhandlare för att därefter sälja dem till General Electric Förenta staterna. Sistnämnda bolag överlät dem därefter till en annan enhet inom GE-koncernen, som också var etablerad i Förenta staterna, nämligen GE HQ, som i sin tur sålde dem vidare till olika enheter i GE-koncernen, bland annat till GEAES.

GEAES och nitton andra medlemmar av GEAES-koncernen erhöll ett beskattningsbeslut avseende mervärdesskatt från skattemyndigheten gällande den transaktion som bestod i att erbjuda de anställda som utsetts inom ramen för

programmet "Above & Beyond" de aktuella kupongerna. Skattemyndigheten ansåg nämligen att GEAES, liksom de övriga medlemmarna i GE-koncernen, skulle deklarerar den utgående mervärdesskatten på värdet av kupongerna. GEAES och de nitton andra berörda medlemmarna i GEAES-koncernen överklagade beskattningsbeslutet till den hänskjutande domstolen. Förhandsavgörande begärdes. **EU-domstolen** fann att tolkningsfrågorna avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 26.1 b i mervärdesskattedirektivet ska tolkas så, att dess tillämpningsområde omfattar ett tillhandahållande av tjänster som består i att ett företag ger sina anställda värdekuponger inom ramen för ett program som inrättats av företaget och som syftar till att belöna och premiera de mest förtjänstfulla och bäst presterande anställda. För att avgöra huruvida ett företags utdelning av värdekuponger till sina anställda inom ramen för ett program som bland annat syftar till att belöna och premiera de mest förtjänstfulla och bäst presterande anställda utgör ett tillhandahållande av tjänster i den mening som avses i artikel 26.1 b i mervärdesskattedirektivet, ska bedömningen omfatta samtliga omständigheter under vilka nämnda tillhandahållande sker, i synnerhet programmets art och syften. Programmet "Above & Beyond", och i synnerhet de priser som klassificerats på en mellanliggande nivå enligt graderingen av belöningar, hade utformats av GEAES i syfte att öka de anställdas prestationer och följaktligen bidra till en bättre lönsamhet för företaget. Genomförandet av detta program **motiverades således av överväganden rörande en optimal drift av företagets affärsverksamhet** och strävan efter ytterligare vinster. Den fördel som programmet medför för de anställda är således endast av underordnad betydelse i förhållande till företagets behov. Genom att bidra till att förstärka de anställdas motivation har programmet positiva effekter vad gäller prestationer och lönsamhet. De aktuella värdekupongerna konkretiserar vidare rätten för de anställda som åtnjuter dessa kuponger att erhålla varor eller tjänster från en av de angivna detaljhandlarna. GEAES, i egenskap av arbetsgivare, lägger sig inte i de anställdas val av varor eller tjänster hos nämnda detaljhandlare. Domstolen konstaterade att om endast kupongernas användning beaktades, skulle de aktuella kupongerna anses tillgodose de anställdas privata behov. Utdelningen av dessa värdekuponger sker emellertid inte med anledning av de anställdas privata behov, då de inte har möjlighet att med säkerhet förvissa sig om möjligheten att erhålla dem, utan på grundval av strikt professionella kriterier och endast när de utvalda anställda anses förtjäna ett pris. Det är vidare utrett att GEAES delar ut de aktuella värdekupongerna utan ersättning eller någon som helst motprestation från de anställda som emottar dem. Kostnaderna för utdelningen bärs uteslutande av GEAES. Detta ger företaget en fördel i form av utsikter att öka sin omsättning, tack vare en förhöjd motivation hos de anställda och därigenom förbättrade prestationer. Den personliga fördel som den anställda drar härav framstår som underordnad i förhållande till företagets behov. GEAES utdelning utan ersättning av de aktuella värdekupongerna till de anställda som utsetts inom ramen för programmet "Above & Beyond" **syftar således till att höja de anställdas prestationer och därmed till att företaget drivs på ett optimalt sätt och har god lönsamhet**. Domstolen finner därför att detta tillhandahållande av tjänster inte sker för andra rörelsefrämmande ändamål och således **inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 26.1 b i mervärdesskattedirektivet**.

Begäran om förhandsavgörande besvarades på följande sätt:

Artikel 26.1 b i mervärdesskattedirektivet ska tolkas så, att dess tillämpningsområde inte omfattar ett tillhandahållande av tjänster som består i att ett företag ger sina anställda värdekuponger inom ramen för ett program som inrättats av företaget och som syftar till att belöna och premiera de mest förtjänstfulla och bäst presterande anställda.

Konkurrensrätt m.m.

[Editionsyrkande i mål om konkurrensrättsligt skadestånd får avse även handlingar som endast kan upprättas efter sammanställning av motparten](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 10 november 2022 i mål C-163/21, PACCAR m.fl., prövat en begäran om förhandsavgörande från Juzgado de lo Mercantil no 7 de Barcelona (Barcelonas handelsdomstol nr 7, Spanien) angående tolkningen av artikel 5.1 i direktiv 2014/104/EU om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell rätt för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser. Begäran har framställts i ett mål mellan AD och ytterligare 44 kärande i det nationella målet, å ena sidan, och PACCAR Inc, DAF Trucks NV och DAF Trucks Deutschland GmbH, å andra sidan, angående ersättning för skada vilken påstås vara en följd av att dessa bolag deltagit i en överträdelse av artikel 101 FEUF, vilken fastställts av Europeiska kommissionen som vidtagit sanktionsåtgärder mot överträdelser.

Den 19 juli 2016 antog kommissionen beslut C(2016) 4673 final om ett förfarande enligt artikel 101 [FEUF] och artikel 53 i EES-avtalet (kommissionens beslut). I detta beslut konstaterade kommissionen att femton lastbilstillverkare, däribland svarandena i det nationella målet, hade deltagit i en kartell vilken utgjorde en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 101 FEUF och artikel 53 i EES-avtalet, vilken bestod i hemlig samverkan om prissättning och höjningar av bruttopriset inom EES för medeltunga och tunga lastbilar. Vad gäller svarandena i det nationella målet är det fastställt att de gjorde sig skyldiga till denna överträdelse under perioden från den 17 januari 1997 till den 18 januari 2011. **Kärandena** i det nationella målet, som köpt lastbilar som kunde omfattas av det brott mot konkurrensrätten som var föremål för kommissionens beslut, **ansökte hos den hänskjutande domstolen om tillgång till den bevisning som innehades av svarandena** i det nationella målet (edition).

Därvid gjorde de gällande att de behövde få tillgång till viss bevisning för att kunna kvantifiera den artificiella ökningen av priserna, bland annat för att kunna jämföra rekommenderade priser före, under och efter kartellperioden. Svarandena i det nationella målet gjorde gällande att vissa av de begärda handlingarna skulle behövas tas fram just för det aktuella ändamålet och att en sådan skyldighet skulle innebära en orimlig börda för dem, som gick utöver ett enkelt "föreläggande" att lämna ut bevis, vilket bland annat skulle strida mot proportionalitetsprincipen. **Enligt den hänskjutande domstolen avser begäran** om utlämnande av bevishandlingar som, såsom de har begärts, inte var befintliga vid tidpunkten för begäran. Det skulle således kräva att svarandena i det nationella målet utarbetade dessa handlingar, genom att sammanställa och klassificera uppgifter enligt de parametrar som svarandena i det nationella målet har fastställt. Enligt den hänskjutande domstolen är denna uppgift mer omfattande än att enbart söka efter och välja ut redan existerande handlingar, eller att helt enkelt ge klagandena i det nationella målet tillgång till

samtliga berörda uppgifter, genom konfidentiell behandling. Detta eftersom det är fråga om att i en ny handling, på ett digitalt medium eller annat lagringsmedium, samla information, kunskap eller uppgifter som innehas av den part till vilken begäran om utlämnande av bevis riktas. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i **huruvida artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104** ska tolkas så, att uppgiften i denna bestämmelse om utlämnande av relevanta bevis som svaranden eller tredje part förfogar **endast avser befintliga handlingar** i deras besittning eller även sådana handlingar som den part till vilken begäran om utlämnande av bevis ställs måste upprätta ex novo, genom sammanställning eller klassificering av information, kunskap eller uppgifter som denna har i sin besittning. Vad gäller räckvidden av uttrycket "som de förfogar över" i artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104, ska inte bara **lydelsen** i den unionsbestämmelse som ska tolkas beaktas, utan också **sammanhanget** och de **mål som eftersträvas** med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i. **Lydelsen talar för slutsatsen att artikeln endast avser redan befintliga bevis.** Vad gäller det **sammanhang** i vilket artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104 ingår, ska definitionen av begreppet bevis i artikel 2 led 13 i direktivet beaktas. Räckvidden av detta begrepp villkorar nämligen vad svaranden eller tredje part "förfogar över", i den mening som avses i den förstnämnda bestämmelsen. Begreppet bevis definieras i artikel 2 led 13 i direktiv 2014/104 som "alla former av bevismaterial som får läggas fram för den nationella domstol där talan väckts, särskilt handlingar och alla andra föremål som innehåller information, oberoende av lagringsmedium". Förutom att ordet bevis i sig är ett allmänt ord, **talat** denna definition, vad gäller den typ av bevisning som den nationella domstolen kan begära utlämnande av, **för att begreppet bevis i artikel 5.1 första stycket i direktivet ska ges en vid innebörd.** Det görs i denna definition **ingen skillnad på om de bevis som det begärs utlämnande av redan är befintliga eller inte.** Det ska vidare noteras att artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104 består av två meningar. Det är viktigt att notera att ordalydelsen skiljer sig åt mellan den första och den andra meningen i artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104, så till vida att **uttrycket "som de förfogar över" endast förekommer i den första meningen.** Genom att hänvisa till bevis som svaranden eller tredje part "förfogar över" har unionslagstiftaren följaktligen framför allt uttalat sig om de faktiska omständigheterna, för att illustrera den **informationsasymmetri** som den avser att avhjälpa. Detta är också förklaringen till att orden "förfogar över" inte upprepas i den andra meningen i artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104.

Unionslagstiftaren har, när den antog direktiv 2014/104, utgått från att det, för att säkerställa att artiklarna 101 och 102 FEUF iaktogs fullt ut, inte var tillräckligt att kampen mot konkurrensbegränsande beteenden bedrevs på offentligt initiativ, det vill säga av kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna, samt att det var viktigt att underlätta möjligheterna till privat tillämpning vilken bidrar till förverkligandet av detta mål, såsom framgår av skäl 6 i direktivet. **Privat deltagande** i arbetet med att påföra ekonomiska sanktioner för konkurrensbegränsande beteenden, och följaktligen även i arbetet med att förebygga sådana beteenden, är **önskvärt eftersom det inte bara är ägnat att avhjälpa den direkta skada** som personen i fråga påstår sig ha lidit, **utan även indirekta skador på strukturen och funktionen hos marknaden**, vilken inte har kunnat bli fullt ekonomiskt effektiv, särskilt till förmån

för de berörda konsumenterna. För att uppnå detta mål krävs det att verktyg används vilka **avhjälper informationsasymmetrin** mellan parterna i tvisten, eftersom den som gjort sig skyldig till överträdelsen per definition vet vad denne har gjort och vad denne, i förekommande fall, har klandrats för och känner till de bevis som i ett sådant fall har kunnat användas av kommissionen eller den berörda nationella konkurrensmyndigheten, medan den skadelidande inte förfogar över dessa bevis. Säkerställandet av en jämvikt mellan sökandens intresse av att erhålla de relevanta uppgifterna i sin sak och intresset hos den person som åläggs att lämna ut dessa uppgifter att skyddas mot "ospecificerade eftersökningar" sker genom en mekanism för att väga de berörda intressena mot varandra under noggrann prövning av de nationella domstolar vid vilka talan väckts, vilka ska göra en sträng prövning av den begäran som framställts, vad gäller den begärda bevisningens relevans, sambandet mellan denna bevisning och den framställda skadeståndstalan samt av huruvida bevisningen är tillräckligt preciserad och proportionerlig. Det ankommer således på dessa domstolar att bedöma huruvida en begäran om utlämnande av bevis som behöver upprättas ex novo på grundval av redan befintlig bevisning som svaranden eller tredje part förfogar över, till exempel med hänsyn till att begäran är orimlig eller alltför generell, innebär en oproportionerlig börda för svaranden eller berörd tredje part, oavsett om det rör sig om de kostnader eller den arbetsbörda som denna begäran medför. Nationell domstol ska således, med tillämpning av proportionalitetsprincipen, beakta huruvida arbetsbördan och kostnaden för att upprätta fysiska medier, i synnerhet handlingar, ex novo är adekvata och beakta samtliga omständigheter i det aktuella målet, i synnerhet mot bakgrund av de kriterier som anges i artikel 5.3 a–c i nämnda direktiv, såsom den period för vilken utlämnande av bevis begärs.

Begäran om förhandsavgörande besvarades på följande sätt:

Artikel 5.1 första stycket i direktiv 2014/104 ska tolkas så, att uppgiften i denna bestämmelse om utlämnande av relevanta bevis som svaranden eller tredje part förfogar över även avser sådana handlingar som den part, till vilken begäran om utlämnande av bevis ställs, måste upprätta ex novo, genom sammanställning eller klassificering av information, kunskap eller uppgifter som denna har i sin besittning, varvid kravet i artikel 5.2 och 5.3 i detta direktiv på att de berörda nationella domstolarna ska begränsa utlämnandet av bevis till vad som är relevant, proportionerligt och nödvändigt, med beaktande av denna parts rättmätiga intressen och grundläggande rättigheter, måste iakttas.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Avvägning mellan anbudsssekretess och intresset av öppenhet och effektivt domstolsskydd](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 17 november 2022 i mål C-54/21, Antea Polska, prövat en begäran om förhandsavgörande från Krajowa Izba Odwoławcza (Nationella överklagandenämnden, Polen) angående tolkningen av artikel 18.1 och artikel 21.1 i direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling m.m., av artikel 2.1 i direktiv (EU) 2016/943 om skydd mot att icke röjd know-how och företagsinformation (företagshemligheter) olagligen anskaffas, utnyttjas och röjs och av artiklarna 1.1 och 1.3 samt 2.1 i direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och

anläggningsarbeten. Frågan i målet avser avvägningen mellan sekretesskyddet i offentlig upphandling och intresset av öppenhet och kravet på effektivt domstolsskydd.

Nationella vattenförvaltningsmyndigheten i Polen (den upphandlande myndigheten) inledde en upphandling för tilldelning av ett kontrakt avseende utveckling av projekt avseende miljöförvaltning av vissa avrinningsdistrikt i Polen. Efter det att upphandlingen avslutats vände sig en av de förlorande anbudsgivarna till den hänskjutande domstolen, med en ansökan om överprövning av beslutet att tilldela en annan anbudsgivare kontraktet. I ansökan yrkade den förlorande anbudsgivaren att tilldelningsbeslutet skulle upphävas, att det skulle göras en ny prövning av anbudet och att vissa uppgifter skulle lämnas ut. Den hänskjutande domstolens frågor till EU-domstolen gäller gränserna för sekretess för uppgifter som anbudsgivarna lämnar när de ger anbud i upphandlingar.

EU-domstolen fann i här refererad del att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida artiklarna 18.1 och 21.1 i direktiv 2014/24 ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en nationell lagstiftning om offentlig upphandling enligt vilken det krävs att samtliga uppgifter, med undantag endast för företagshemligheter, som en anbudsgivare lämnar till den upphandlande myndigheten ska offentliggöras eller lämnas ut till övriga anbudsgivare samt för en praxis hos de upphandlande myndigheterna som innebär att de systematiskt beviljar sekretess för uppgifter i anbud om en anbudsgivare begär detta med hänvisning till skydd för företagshemligheter. I artikel 18 i direktiv 2014/24 fastställs de principer som styr tilldelning av offentliga kontrakt som avses i detta direktiv. Såsom framgår av punkt 1 i artikeln ska de upphandlande myndigheterna behandla ekonomiska aktörer "på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt" och förfara bland annat "på ett öppet sätt". Trots de upphandlande myndigheternas skyldighet att förfara på ett öppet sätt är det enligt artikel 21.1 i direktiv 2014/24 förbjudet för en upphandlande myndighet att offentliggöra "uppgifter som lämnats in [till den] och förklarats konfidentiella av de ekonomiska aktörerna". **Huvudsyftet med de unionsrättsliga bestämmelserna** om offentlig upphandling är att **säkerställa att konkurrensen inte snedvrids**. För att det målet ska kunna uppnås är det **väsentligt att upphandlande myndigheter inte lämnar ut uppgifter** om upphandlingsförfaranden vars innehåll **skulle kunna användas för att snedvrida konkurrensen, antingen i ett pågående upphandlingsförfarande eller i framtida upphandlingsförfaranden**.

Upphandlingsförfaranden bygger på ett förtroendeförhållande mellan de upphandlande myndigheterna och de ekonomiska aktörerna. Därför måste ekonomiska aktörer kunna lämna alla användbara uppgifter i ett upphandlingsförfarande till upphandlande myndigheter utan att behöva befara att dessa lämnar ut uppgifter till tredje man som är av sådant slag att det skulle kunna vara till skada för nämnda aktörer om de lämnades ut. **Principen om skydd för hemliga uppgifter måste emellertid förenas med kraven på ett effektivt domstolsskydd**. Förbudet i artikel 21.1 i direktiv 2014/24 ska därför vägas mot den allmänna principen om god förvaltning och den därav följande motiveringsskyldigheten.

Det är tillåtet för varje medlemsstat att göra en avvägning mellan den sekretess som avses i direktiv 2014/24 och bestämmelser i nationell rätt som avser andra legitima intressen, däribland intresset av att säkerställa tillgång till information, som syftar till

att säkerställa största möjliga öppenhet i offentliga upphandlingar. Medlemsstaterna får dock inte införa en ordning som inte säkerställer en sund konkurrens eller som hindrar att det görs en avvägning mellan förbudet mot att lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess och den allmänna principen om god förvaltning och den därav följande motiveringsskyldigheten, för att säkerställa förlorande anbudsgivares rätt till ett effektivt rättsmedel iakttas. Medlemsstaterna får inte heller införa en ordning som medför att bestämmelserna om offentlighet för tilldelade kontrakt respektive om information till anbudssökande och anbudsgivare sätts ur spel. **En nationell lagstiftning som föreskriver att offentlighet gäller för all information** som har lämnats av samtliga anbudsgivare, inklusive den anbudsgivare som tilldelats kontraktet, till den upphandlande myndigheten, **med undantag endast för uppgifter som omfattas av begreppet företagshemligheter, kan komma att medföra att den upphandlande myndigheten blir förhindrad att besluta att inte lämna ut vissa uppgifter** med hänsyn till de intressen eller syften som nämns i de bestämmelserna, i fall där uppgifterna inte omfattas av begreppet företagshemligheter.

Den upphandlande myndigheten ska se till att den allmänna **principen om god förvaltning iakttas** och att **sekretesskyddet förenas med kravet på ett effektivt domstolsskydd**. För att uppfylla detta är den upphandlande myndigheten, om den beslutar att sekretessbelägga vissa uppgifter, inte endast skyldig att ange skälen för beslutet, utan även att på begäran av en **anbudsgivare lämna ut det väsentliga innehållet i dessa uppgifter**, i synnerhet innehållet i uppgifter som rör delar som varit avgörande för tilldelningsbeslutet och i det vinnande anbudet. Detta innebär att den upphandlande myndigheten, förutsatt att den nationella rätt som den omfattas av inte utgör hinder för det, får besluta att i sammanfattad form lämna ut vissa delar av ansökan eller av ett anbud samt ansökans eller anbudets tekniska egenskaper, så att sekretessbelagda uppgifter inte kan identifieras. Under antagande att ett utlämnande av de uppgifter som inte omfattas av sekretess på ett lämpligt sätt säkerställer att den förlorande anbudsgivarens rätt till ett effektivt rättsmedel iakttas, får den upphandlande myndigheten begära att den vinnande anbudsgivaren ska tillhandahålla kopior av de aktuella handlingarna där de sekretessbelagda uppgifterna tagits bort.

Begäran om förhandsavgörande besvarades i denna del på följande sätt: Artiklarna 18.1 och 21.1 i direktiv 2014/24, jämförda med artiklarna 50.4 och 55.3 i det direktivet, ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en nationell lagstiftning om offentlig upphandling enligt vilken det krävs att samtliga uppgifter, med undantag endast för företagshemligheter, som en anbudsgivare lämnar till den upphandlande myndigheten ska offentliggöras eller lämnas ut till övriga anbudsgivare samt för en praxis hos de upphandlande myndigheterna som innebär att de systematiskt beviljar sekretess om anbudsgivare begär detta med hänvisning till skydd för företagshemligheter.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Inrikes och rättsligt samarbete

Oskuldspresumtionen och rätten till försvar hindrar bulgarisk regel om "företagsbot"

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 10 november 2022 i mål C-203/21, DELTA STROY, prövat en begäran om förhandsavgörande från Okrazhen sad – Burgas (Regiondomstolen i Burgas, Bulgarien) angående tolkningen av artiklarna 4 och 5 i rambeslut 2005/212/RIF om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott samt av artikel 49 i Europeiska unionens stadga. Målet handlar om ett bötesstraff som ålagts Delta Stroy med anledning av ett mervärdesskattebrott som läggs bolagets företagsledare, tillika företrädare, till last.

Två parallella förfaranden hade inletts vid den hänskjutande domstolen. Det ena förfarandet har inletts mot bolagets företrädare ZK rörande ett skattebrott som läggs ZK till last. Det andra förfarandet har inletts mot Delta Stroy rörande ett yrkande att bolaget Delta Stroy ska påföras ett bötesstraff motsvarande den ekonomiska fördel som bolaget tillgodoförts på grund av ZK:s skattebrott. Förfarandet mot ZK är inte avslutat.

Förfarandet mot bolaget rör frågorna huruvida den juridiska personen i fråga har erhållit en otillåten fördel; huruvida det föreligger ett samband mellan gärningsmannen och den juridiska personen; huruvida det föreligger ett samband mellan den brottsliga gärningen och erhållen fördel, samt fördelens beskaffenhet och dess värde, för det fall att det är fråga om ekonomisk fördel. Den hänskjutande domstolen har understrukt att samtliga dessa rekvisit grundar sig på antagandet att ett brott har begåtts. Dessutom får den domstol som har att pröva det av behörig åklagare framställda yrkandet inte ifrågasätta att detta antagande är korrekt. Det är nämligen endast inom ramen för det straffrättsliga förfarande som inletts mot den fysiska personen som frågan huruvida ett brott har begåtts kan bli föremål för prövning. Bolagets möjligheter att påverka utgången i förfarandet mot ZK är mycket begränsade. Enligt begäran om förhandsavgörande **kan den juridiska personen således slutgiltigt åläggas straffrättsliga sanktionsåtgärder** med anledning av ett brott som läggs den fysiska person till last som är behörig att företräda den juridiska personen eller vidta rättshandlingar för dennas räkning, **utan att behörig domstol kan bedöma huruvida brottet verkligen har begåtts och utan att den juridiska personen på ett ändamålsenligt sätt kan yttra sig i detta avseende.**

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida artikel 48 i stadgan ska tolkas så, att den bestämmelsen utgör hinder för en nationell lagstiftning, enligt vilken nationell domstol får vidta en straffrättslig sanktionsåtgärd gentemot en juridisk person för ett brott för vilket en fysisk person – med behörighet att företräda den juridiska personen eller vidta rättshandlingar för dennas räkning – kan komma att åläggas ansvar, för det fall detta ansvar ännu inte har fastställts slutligt.

Ett sådant förhållande kan innebära ett **uppenbart oproportionerligt åsidosättande av principen om oskuldspresumtion och av rätten till försvar**, vilka garanteras den juridiska personen enligt **artikel 48 i stadgan**. Det är visserligen riktigt att artikel 48 i stadgan inte utgör hinder för att en medlemsstat inför faktiska eller rättsliga presumtioner. Därvid **ankommer det emellertid på medlemsstaten att ge presumtioner i repressiv lagstiftning rimliga begränsningar med hänsyn tagen till sakens allvar och med skydd av rätten till försvar**, vid äventyr av att den i

stadgans artikel 48.1 stadfästa oskuldspresumtionen annars träds förnär på ett oproportionerligt sätt. På samma sätt har Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna uttalat att konventionsstaterna, under vissa förutsättningar, bland annat kan straffbelägga en materiell eller objektiv omständighet i sig. Europadomstolen har emellertid på det straffrättsliga området ålagt konventionsstaterna att **hålla sig inom en viss tröskelnivå**. Denna tröskelnivå **överträds när en presumtion innebär att en person fräntas all möjlighet att visa sin oskuld** såvitt avser de omständigheter som läggs vederbörande till last. **Rätten till försvar är subjektiv**, vilket innebär att det är de berörda parterna själva som ska ha möjlighet att utöva den på ett effektivt sätt. Denna bedömning påverkas inte av att den juridiska personen, med stöd av nationell rätt, har möjlighet att begära att handläggningen av förfarandet ska återupptas för att på så sätt undgå ansvar för sitt bötesstraff, bland annat när den fysiska person som har behörighet att företräda den juridiska personen eller vidta rättshandlingar för dennas räkning frikänts från de åtalspunkter som lagts denne till last.

Tolkningsfrågorna besvarades på följande sätt:

Artikel 48 i stadgan ska tolkas så, att den bestämmelsen utgör hinder för en nationell lagstiftning, enligt vilken nationell domstol får vidta en straffrättslig sanktionsåtgärd gentemot en juridisk person för ett brott för vilket en fysisk person – med behörighet att företräda den juridiska personen eller vidta rättshandlingar för dennas räkning – kan komma att åläggas ansvar, för det fall den juridiska personen inte beretts möjlighet att bestrida att brottet verkligen varit för handen.

[Skyldighet att erkänna intyg om äktenskapsskillnad utfärdat av italiensk tjänsteman efter förfarande utom domstol](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 15 november 2022 i mål C-646/20, Senatsverwaltung für Inneres und Sport, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland) angående tolkningen av förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar m.m. (Bryssel IIa-förordningen). Målet rör tysk myndighets vägran att föra in TB:s och RD:s äktenskapsskillnad i det tyska äktenskapsregistret. Denna äktenskapsskillnad har erhållits i Italien genom ett förfarande utom domstol, och behörig tysk domstol har inte i förväg godkänt denna äktenskapsskillnad.

TB, som är både tysk och italiensk medborgare, ingick äktenskap med RD, som är italiensk medborgare, vid Standesamt Mitte von Berlin (folkbokföringskontoret i Berlin-Mitte, Tyskland). Äktenskapet skrevs in i äktenskapsregistret i Berlin. Den 30 mars 2017 infann sig TB och RD för första gången inför tjänstemannen i civilståndsären den i Parma (Italien) för att inleda ett förfarande för äktenskapsskillnad utom domstol med stöd av artikel 12 i lagdekret nr 132/2014. De inställde sig en andra gång inför denna tjänsteman den 11 maj 2017 för att bekräfta respektive förklaring. Efter en tredje inställelse den 15 februari 2018 förklarade TB och RD, med hänvisning till sina förklaringar av den 30 mars 2017, att de önskade upplösa äktenskapet och angav även att det inte pågick något förfarande i detta avseende. Efter det att dessa förklaringar än en gång hade bekräftats av nämnde tjänsteman den 26 april 2018, utfärdade denne, den 2 juli 2018, det intyg som avses i artikel 39 i

Bryssel IIa-förordningen till TB. I intyget angavs att TB hade skilts från RD med verkan från och med den 15 februari 2018. TB ansökte hos folkbokföringskontoret i Berlin-Mitte om att äktenskapsskillnaden skulle registreras i äktenskapsregistret i Berlin i enlighet med de nationella bestämmelserna. Folkbokföringskontoret var dock osäkert huruvida det kunde registrera denna äktenskapsskillnad utan att i förväg ha inhämtat ett erkännande, och vände sig därför, genom myndigheten för tillsyn över folkbokföringskontoren, till den Amtsgericht (distriktsdomstol, Tyskland) som är behörig i denna fråga. Frågan överklagades och målet kom sedermera inför den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i **huruvida** artikel 2 led 4 i Bryssel IIa-förordningen, bland annat vid tillämpningen av artikel 21.1 i denna förordning, ska tolkas så, att **en handling rörande äktenskapsskillnad som upprättats av en tjänsteman i civilståndsärenden** i en medlemsstat och som innehåller en överenskommelse om äktenskapsskillnad mellan makarna och som har bekräftats av makarna inför denna tjänsteman i enlighet med de villkor som föreskrivs i denna medlemsstats lagstiftning, **utgör en "dom"**, i den mening som avses i artikel 2 led 4. Den konstaterade inledningsvis att eftersom den aktuella sekundärrätten inte innehöll någon hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar ska **begreppet dom** ges en **enhetlig unionsrättslig tolkning**. Principerna om ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende har en grundläggande betydelse vid tolkningen av unionsrätten. EU-domstolen framhöll vidare att om inte något av de skäl för att vägra erkännande som uttömmande anges i artikel 22 i nämnda förordning, jämförd med skäl 21 i samma förordning, kan fastställas föreligga, så ska avgöranden i äktenskapsmål som meddelats i en medlemsstat erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behövs. När det gäller begreppet "dom", i den mening som avses i artikel 2 led 4 i Bryssel IIa-förordningen, ska det påpekas att detta begrepp, i fråga om äktenskapsskillnad, omfattar "varje avgörande rörande äktenskapsskillnad ... som har meddelats av en domstol i en medlemsstat, ... oavsett avgörandets benämning, såsom dom, förordnande eller beslut".

Begreppet "domstol" definieras i punkt 1 i denna artikel som samtliga "myndigheter i medlemsstaterna som är behöriga i frågor som omfattas av förordningens tillämpningsområde enligt artikel 1". Det framgår av denna definition, som ges i Bryssel IIa-förordningen själv denna förordning **kan omfatta domar om äktenskapsskillnad som har meddelats efter såväl rättsliga som utomrättsliga förfaranden, förutsatt att medlemsstaternas lagstiftning även tillerkänner utomrättsliga myndigheter behörighet** i fråga om äktenskapsskillnad. Av detta följer att varje avgörande som har meddelats av en sådan utomrättslig myndighet med behörighet i fråga om äktenskapsskillnad i en medlemsstat automatiskt ska erkännas i de andra medlemsstaterna.

Begäran om förhandsavgörande besvarades på följande sätt:

Artikel 2 led 4 i Bryssel IIa-förordningen ska, bland annat vid tillämpningen av artikel 21.1 i denna förordning, tolkas så, att en handling rörande äktenskapsskillnad som upprättats av en tjänsteman i civilståndsärenden i ursprungsmedlemsstaten och som innehåller en överenskommelse om äktenskapsskillnad mellan makarna och som har bekräftats av makarna inför denna tjänsteman i enlighet med de villkor som föreskrivs i denna medlemsstats lagstiftning, utgör en "dom", i den mening som avses i artikel 2 led 4.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Informationssamhället

Arbetsrätt

Konsumenträtt

Migrationsrätt

[Inte möjligt att avlägsna tredjelandsmedborgare i behov av behandling med medicinsk cannabis till stat där sådan behandling är olaglig](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 22 november 2022 i mål C-69/21, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Avlägsnande – Medicinsk cannabis), prövat en begäran om förhandsavgörande från Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna) angående tolkningen av artiklarna 1, 4, 7 och 19.2 i Europeiska unionens stadga och tolkningen av direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna. Begäran har framställts i ett mål mellan X och Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. Målet rör frågan huruvida det återvändandeförfarande som Staatssecretaris inlett mot X är lagligt.

En rysk medborgare som vid 16 års ålder drabbades av en sällsynt form av blodcancer vårdas för närvarande i Nederländerna. Hans medicinska behandling består bland annat av behandling med medicinsk cannabis i smärtlindringssyfte. Användning av medicinsk cannabis är dock inte tillåten i Ryssland. Den ryska medborgaren har lämnat in flera asylansökningar i Nederländerna, varav den sista avslogs år 2020, och har överklagat det återvändandebeslut som fattats mot honom till domstolen i Haag. Han anser att han ska beviljas uppehållstillstånd eller att avlägsnandet av honom åtminstone ska skjutas upp, eftersom den behandling med medicinsk cannabis som han får i Nederländerna är så viktig för honom att han inte skulle kunna leva ett människovärdigt liv om behandlingen avbröts. Domstolen i Haag begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att den första och den andra frågan, vilka skulle prövas tillsammans, ställts för att få klarhet i huruvida direktiv 2008/115, jämfört med artiklarna 1, 4 och 19.2 i stadgan, ska tolkas så, att det utgör hinder för att ett beslut om återvändande eller en avlägsnandeåtgärd antas respektive vidtas mot en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat och som lider av en allvarlig sjukdom om vederbörande i det tredjeland som han eller hon avlägsnas till skulle riskera att utsättas för en avsevärd ökning av den smärta sjukdomen orsakar, på grund av att den enda effektiva smärtbehandling som existerar är förbjuden i det landet. Den framhöll inledningsvis att en medlemsstat inte får avlägsna en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat i enlighet med artikel 8 i direktiv 2008/115, utan att ett beslut om återvändande avseende tredjelandsmedborgaren dessförinnan har antagits med **iakttagande av de**

materiella och processuella garantier som införts genom direktivet. För det andra innebär artikel 5 i direktiv 2008/115, som utgör en allmän regel som ska iakttas av medlemsstaterna när de genomför detta direktiv, att den behöriga nationella myndigheten är skyldig att i varje skede av återvändandeförfarandet iakttä principen om non-refoulement, vilken i egenskap av grundläggande rättighet garanteras i artikel 18 i stadgan, jämförd med artikel 33 i Genèvekonventionen, och i artikel 19.2 i stadgan. Det betyder att artikel 5 i direktiv 2008/115 utgör **hinder för att en tredjelandsmedborgare blir föremål för ett beslut om återvändande** när det destinationsland som anges i beslutet är ett land där det **finns grundad anledning att förmoda att vederbörande, för det fall beslutet verkställs, löper en verklig risk att utsättas för behandling som strider mot artikel 18 eller artikel 19.2 i stadgan**. Om det finns grundad anledning att förmoda att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat, vid återvändande till ett tredjeland, löper en verklig risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, jämförd med artikel 1 och artikel 19.2 i stadgan, får tredjelandsmedborgaren inte bli föremål för ett beslut om återvändande till det landet så länge en sådan risk kvarstår. Det framgår av Europadomstolens praxis i ämnet att **smärta på grund av en naturligt uppkommen sjukdom**, oavsett om den är fysisk eller psykisk, kan **omfattas** av denna artikel om den förvärras eller riskerar att förvärras av en behandling – oavsett om det är ett resultat av villkoren för frihetsberövande, utvisning eller andra åtgärder – som myndigheterna kan hållas ansvariga för, och **under förutsättning att den uppkomna smärtan når upp till den lägsta allvarlighetsgrad som krävs**, det vill säga när det föreligger en risk att vederbörande mycket snart kommer att avlida eller när det finns grundad anledning att anta att det när det gäller den berörda personen, även om hon eller han inte riskerar att avlida mycket snart, kommer att uppstå en verklig risk, på grund av att det saknas adekvat vård i destinationslandet eller att vederbörande inte skulle få tillgång till den vården, för att hans eller hennes **hälsotillstånd allvarligt, snabbt och irreversibelt förvärras med intensiva smärtor och en kraftigt minskad förväntad livslängd som följd**. Det finns grundad anledning att förmoda att en tredjelandsmedborgare vid ett återvändande riskerar att utsättas för en avsevärd och irreversibel ökning av den smärta som orsakas av hans eller hennes sjukdom bland annat **när det har fastställts att den enda effektiva smärtbehandling som existerar är olaglig i destinationslandet** och att vederbörande utan en sådan behandling skulle **utsättas för smärta som är av en sådan intensitet att den skulle strida mot människans värdighet** eftersom den skulle kunna orsaka honom eller henne allvarliga och irreversibla psykiska besvär, och till och med skulle kunna driva honom eller henne till självmord. Den nationella domstolens frågor i här refererad del besvarades således på följande sätt:

Artikel 5 i direktiv 2008/115, jämförd med artiklarna 1, 4 och 19.2 i stadgan, ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett beslut om återvändande eller en avlägsnandeåtgärd antas respektive vidtas mot en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat och som lider av en allvarlig sjukdom om det finns grundad anledning att förmoda att vederbörande, vid ett återvändande, i det tredjeland som han eller hon avlägsnas till **skulle löpa en verklig risk att utsättas**

för en avsevärd, irreversibel och snabb smärtökning, på grund av att den enda effektiva smärtbehandling som existerar är förbjuden i det landet.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Miljörätt

[Inte möjligt utesluta talerätt för miljöorganisation för vissa kategorier av frågor](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 8 november 2022 i mål C-873/19, Deutsche Umwelthilfe, prövat en begäran om förhandsavgörande från Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Förvaltningsdomstolen för Schleswig-Holstein, Tyskland) angående tolkningen av artikel 9.3 i konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, undertecknad i Århus (Danmark) den 25 juni 1998 och godkänd på Europeiska gemenskapens vägnar genom beslut 2005/370/EG (Århuskonventionen), och artikel 47 första stycket i Europeiska unionens stadga samt artikel 5.2 a i förordning (EG) nr 715/2007 om typgodkännande av motorfordon med avseende på utsläpp från lätta personbilar och lätta nyttofordon (Euro 5 och Euro 6) och om tillgång till information om reparation och underhåll av fordon. Begäran har framställts i ett mål mellan Deutsche Umwelthilfe eV, en miljöskyddsförening, och Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av Kraftfahrt-Bundesamt (KBA). Målet rör KBA:s beslut att, för vissa fordon som tillverkas av Volkswagen AG, godkänna användningen av programvara som minskar återföringen av förorenande gaser beroende på utomhustemperaturen.

Volkswagen är en biltillverkare som saluförde motorfordon, bland annat fordon av modellen VW Golf Plus TDI, med en dieselmotor av typ EA 189 Euro 5. De fordonen hade en ventil för avgasåterföring, vilket är en av de tekniker som används av biltillverkare, däribland Volkswagen, för att kontrollera och minska utsläppen av kväveoxider (NOx). Enligt de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen innehöll de aktuella fordonen ursprungligen en programvara som var integrerad i motorkontrollenheten och som innebar att systemet för avgasåterföring fungerade med två lägen, nämligen ett läge 0, som aktiverades vid framförandet av fordonet på väg, och ett läge 1, som användes vid det test för typgodkännande avseende utsläpp av föroreningar, kallat "New European Driving Cycle" (NEDC), som utfördes i ett laboratorium. När läget 0 tillämpades minskade avgasåterföringstakten. Vid normal användning var fordonet nästan uteslutande i läge 0 och uppfyllde inte de gränsvärden för utsläpp av kväveoxider (NOx) som föreskrivs i förordning nr 715/2007. I förfarandet för EG-typgodkännande av dessa fordon uppgav Volkswagen inte för KBA att det fanns en sådan programvara. KBA fann i beslut att denna programvara utgjorde en manipulationsanordning i den mening som avses i artikel 3 led 10 i förordning nr 715/2007 som inte var förenlig med artikel 5 i samma förordning, och ålade Volkswagen att avlägsna denna anordning och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att fordonen överensstämde med den tillämpliga nationella lagstiftningen och Europeiska unionens lagstiftning. Till följd av detta beslut uppdaterade Volkswagen programvaran. Effekten av denna uppdatering var att avgasåterföringsventilen reglerade avgasåterföringen så att den var 0 procent när utomhustemperaturen var lägre än -9 grader Celsius och 85 procent när den var mellan -9 och 11 grader Celsius och ökade över 11 grader Celsius, upp till 100

procent vid utomhustemperaturer över 15 grader Celsius. Reningen av avgaserna med hjälp av detta återföringssystem var således endast fullt effektiv om utomhustemperaturen var över 15 grader. KBA beslutade därefter att godkänna programvaran (det omtvistade beslutet).

Deutsche Umwelthilfe överklagade det omtvistade beslutet. Föreningen har hävdad att de berörda fordonen fortfarande var försedda med en otillåten manipulationsanordning, i den mening som avses i artikel 5.2 i förordning nr 715/2007, eftersom denna anordning aktiveras vid i Tyskland konstaterade genomsnittstemperaturer. Den anser dessutom att biltillverkare har möjlighet att utforma motorer som inte av tekniska skäl kräver att effektiviteten hos systemen för kontroll av utsläpp minskas vid genomsnittstemperaturer och som således fungerar under normala användningsförhållanden. Förbundsrepubliken Tyskland har gjort gällande bl.a. att föreningen saknar talerätt.

Den hänskjutande domstolen begärde förhandsavgörande i frågan om föreningens talerätt och i frågan om tolkningen av den aktuella förordningen. Det är endast den första frågan som refereras här.

EU-domstolen fann att den första frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 9.3 i Århuskonventionen jämförd med artikel 47 första stycket i stadgan ska tolkas så, att den hindrar att en miljöskyddsförening, som är behörig att föra talan inför domstol enligt nationell rätt, nekas talerätt vid nationell domstol beträffande ett förvaltningsbeslut om beviljande eller ändring av ett EG-typgodkännande, som kan strida mot artikel 5.2 i förordning nr 715/2007. Enligt artikel 9.3 i Århuskonventionen ska anslutna stater se till att **den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har** rätt att få handlingar och underlåtenheter av enskilda och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning. Förordningen syftar till att säkerställa en hög nivå på skyddet för miljön. En miljöskyddsförening med rätt att föra talan i domstol ingår i den personkrets som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 9.3 i Århuskonventionen. För att inneha de rättigheter som föreskrivs i denna bestämmelse måste den som väcker talan dock tillhöra "allmänheten" och uppfylla "eventuella kriterier i nationell rätt". Enligt artikel 2.4 i Århuskonventionen avser begreppet allmänhet en eller flera fysiska eller juridiska personer och, i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, föreningar, organisationer eller grupper bestående av fysiska eller juridiska personer. Det framgår således av artiklarna 2.4 och 9.3 i Århuskonventionen att parterna i konventionen i sin nationella rätt får föreskriva kriterier som en miljöskyddsförening ska uppfylla för att kunna åtnjuta de rättigheter som föreskrivs i sistnämnda bestämmelse. Det framgår av begäran om förhandsavgörande att dessa kriterier i tysk rätt anges i 3 § punkt 1 UmwRG och att Deutsche Umwelthilfe, som enligt sina stadgar har till syfte att bidra till att skydda naturen och miljön samt till konsumentskyddet i den mån det har ett samband med miljö och hälsa, uppfyller dessa kriterier och att den föreningen har godkänts som en miljöskyddsförening med rätt att föra i talan i domstol i enlighet med 3 § UmwRG.

Det utrymme för skönsmässig bedömning som lämnats medlemsstaterna avser fastställandet av den krets av personer som har rätt att föra talan, och inte fastställandet av saken i målet i den mån den avser åsidosättande av bestämmelser i nationell miljölagstiftning. Av detta följer att medlemsstaterna inte kan begränsa det materiella tillämpningsområdet för nämnda artikel 9.3 genom att

utesluta vissa kategorier av bestämmelser i nationell miljölagstiftning från saken i målet. När en medlemsstat utfärdar processrättsliga bestämmelser som är tillämpliga på en talan som avses i artikel 9.3 i Århuskonventionen och som rör utövandet av en miljöskyddsförenings rättigheter enligt artikel 5.2 i förordning nr 715/2007, i syfte att få till stånd en kontroll av de behöriga nationella myndigheternas beslut vad gäller de skyldigheter som åligger dem enligt den artikeln, genomför medlemsstaten unionsrätten, i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan, och **måste** då **säkerställa att rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan iakttas**. Även om **artikel 9.3 i Århuskonventionen förvisso inte har direkt effekt** i unionsrätten och därför inte kan åberopas som sådan i en tvist som omfattas av unionsrätten för att utesluta tillämpningen av en bestämmelse i nationell rätt som strider mot den konventionsbestämmelsen, kvarstår emellertid det faktum att **företrädet för de internationella avtal som unionen ingått fordrar att den nationella rätten så långt som möjligt tolkas** i enlighet med deras krav samt att denna bestämmelse, i förening med **artikel 47 i stadgan**, ålägger medlemsstaterna en skyldighet att säkerställa ett effektivt rättsligt skydd för de rättigheter som följer av unionsrätten, särskilt bestämmelser i miljölagstiftningen. **Den talerätt som föreskrivs i artikel 9.3 i Århuskonventionen**, vars syfte är att säkerställa ett effektivt miljöskydd **skulle fräntas sin ändamålsenliga verkan**, och till och med sitt materiella innehåll, om det godtogs att vissa kategorier av "allmänheten", i synnerhet "berörd allmänhet" såsom miljöskyddsföreningar som uppfyller kraven i artikel 2.5 i Århuskonventionen, nekades all rätt att föra talan avseende handlingar eller underlåtenheter av enskilda eller myndigheter som strider mot vissa kategorier av bestämmelser i den nationella miljölagstiftningen.

Begäran om förhandsavgörande besvarades i denna del på följande sätt:

Artikel 9.3 i Århuskonventionen, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den hindrar att en miljöskyddsförening, som är behörig att föra talan inför domstol enligt nationell rätt, nekas talerätt vid nationell domstol beträffande ett förvaltningsbeslut om beviljande eller ändring av ett EG-typgodkännande, som kan strida mot artikel 5.2 i förordning nr 715/2007.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Från [Svensk juristtidning](#) är alltså [Flygpassageraren och rättegångsbalken Omkullkastade grundprinciper eller business as usual?](#) av Henrik Bellander och Johanna Munck af Rosenschöld den senast publicerade artikeln av mer specifikt EU-rättsligt intresse.

Även [Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Den senaste artikeln av EU-rättsligt intresse som finns fritt tillgänglig är [Brexit – konsekvenser på skatte- och socialförsäkringsområdet för arbetstagare i gränsöverskridande situationer](#) av Björn Thuresson.

NYA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET

[EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå
SOU 2022:62](#)

2022 års vapenutredning har överlämnat sitt delbetänkande EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå till regeringen (SOU 2022:62).

En särskild utredare har haft i uppdrag att bland annat lämna förslag till de författningsändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv på miniminivå.

[Ändrade konkurrensregler för vertikala avtal – proposition](#)

I propositionen lämnas förslag till EU-rättsliga anpassningar av vissa svenska regler som gäller samarbeten mellan företag i olika handelsled, t.ex. mellan en tillverkare och en detaljist, s.k. vertikala avtal.

Förslaget innebär att lagen (2008:581) om gruppundantag för vertikala konkurrensbegränsande avtal anpassas till en ny EU-förordning, som ersätter förordning (EU) nr 330/2010 av den 20 april 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden som löpte ut den 31 maj 2022. Anpassningens syfte är att samma materiella regler ska gälla för bedömningen av konkurrensbegränsande vertikala avtal, oavsett om svensk konkurrensrätt eller EU:s konkurrensrätt är tillämplig i det enskilda fallet.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 februari 2023.

[En tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag under 2023
Prop. 2022/23:20](#)

Europeiska unionens råd enades den 30 september 2022 om en rad åtgärder för att bemöta de höga energipriserna. Åtgärderna infördes genom rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, här kallad EU-förordningen. En av åtgärderna i EU-förordningen är ett tillfälligt s.k. solidaritetsbidrag som ska betalas av vissa företag inom sektorn för fossila bränslen. Solidaritetsbidraget ska tillämpas av medlemsstaterna om inte andra motsvarande nationella åtgärder har införts senast den 31 december 2022.

I denna proposition lämnas förslag om införande av en tillfällig skatt på extraordinära vinster för vissa företag som motsvarar reglerna om ett solidaritetsbidrag enligt EU-förordningen. Förslaget gäller för företag vars nettoomsättning under beskattningsåret 2023 till minst 75 procent är hänförlig till verksamhet inom sektorn för fossila bränslen. Den tillfälliga skatten tas ut på den del av företagets skattemässiga överskott år 2023 som överstiger 120 procent av det genomsnittliga skattemässiga resultatet för åren 2018–2021. Den tillfälliga skatten uppgår till 33 procent och tas ut utöver den ordinarie bolagsskatten om 20,6 procent.

Den som kan antas vara skattskyldig enligt den tillfälliga lagen föreslås vara skyldig att på begäran lämna uppgifter till Skatteverket som verket behöver för att bedöma skattskyldigheten.

De nya bestämmelserna, som införs i en ny tillfällig lag, föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och tillämpas på det beskattningsår som påbörjas närmast efter den 31 december 2022.